

ØDELEGGENDE ISMASSER: Harald A. Kvålen anmelder Statkraft for ødeleggende ismasser i Vinje (bildet) vinteren 2007.

FOTO: RAGNVALD CHRISTENSEN

EFFEKTJØRING

■ Rundt 170 kommuner er medlem i Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK), og i rundt 35 av disse står nå revisjon av eldre konsesjonsvilkår for tur.

■ Effektkjøring og magasinirfylling er ofte sentrale tema når vilkårene i gamle konsesjoner revideres.

■ Effektkjøring betyr at det, på grunn av økt strømsport, blir mer kjøring og stopping av vannkraftproduksjonsanleggene, med derpå følgende opp- og nedreguleringer av vannkraftmagasinene, endret vannføring i elver m.m.

■ Ved effektkjøring skjer dette ikke bare over måneder og uker, men over døgn og fra time til time.

■ En del grunneiere har valgt å anmelde Statkraft for miljølempene de har fått etter endra tappemønster i magasinene ved effektkjøring.

FLOM

Statkraft anmeldt for skader

Grunneier Harald A. Kvålen i Vinje anmelder Statkraft for flom- og isskader. Grunneier frykter skader når magasinene tappes til alle årstider.

VINJE. Harald A. Kvålen, som er en av grunneierne ved kraftregulerte Langessevatnet i Telemark, har nå anmeldt.

Kvålen viser til 35 ordførere i Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK) som har signalisert opprør og satt fram krav om minstevannføring og miljøfond for å bøte på miljøskadene etter vannkraftutbygginger.

Advokaten til vertskommunene for kraftutbygging, Caroline Lund, mener en ennå ikke har sett de fulle virkningene av det nye kjøremønsteret ved krafteksport, og at det derfor er viktig å ta høyde for disse miljøkonsekvensene når eldre vannkraftkonsesjoner nå skal revideres.

Omfattende flomskader
Harald A. Kvålen hevder han allerede kan registrere at den økte effektkjøringa til kraftselskapene har ført til store ødeleggelser av natur og miljø. For en del av disse miljøskadene anmelder han nå Statkraft.

- I anmeldelsen peker jeg blant annet på at Statkraft delvis er skyld i at flomskadene i Nedre Telemark, Buskerud og

Vestfold sommeren 2007 ble såpass store. Vannstanden etter vårflommen 2007 hadde gått ned dersom kraftselskapene hadde fulgt praksisen som var før 2002. Nå ble det tappet ut så mye vann fra magasinene i fjellbygdene utover våren at nedre områder i Buskerud, Telemark og Vestfold fikk omfattende flomskader, og mange bønder fikk store ødeleggelser på åkrer med poteter og grønnsaker, påpeker Kvålen.

- Miljøkriminalitet
Kvålen anklager Statkraft for miljøkriminalitet og viser også til at flere vannmagasin i Telemark er prega av store areal med gråbrun inntørka jord vår og sommer.

- Ekstra ille var nedtappinga i 2006. Det er en dødsdom for livet i og rundt vann når kraftselskapene holder på sønn, og-fiskestammene våre blir ødelagt. Det har aldri vært meningen at naturen skulle lide og få såpass store sår, for i sommerhalvåret skulle bassengene fylles med vann slik at folk kunne ha mulighet til å bruke områdene og fiske i vannene, sier Kvålen. Han viser til Stortings-

melding nr 18. (2003-2004): «Magasinene fylles opp gjennom vår - og sommermånedene når tilsiget er stort og forbruket av elektrisitet er lavt. Oppfylling av magasinene fortsetter vanligvis utover høsten».

- Denne praksisen er snudd på hodet flere steder. For meg er det spørsmål om vi virkelig har en rettstat i Norge - eller skal vi la oss ødelegge av statskapitalen og et miljødiktatur som storkapitalen står bak, sier grunneieren i Vinje.

Ødeleggende ismasser
I anmeldelsen viser han også til ødeleggelser etter at store ismasser bygde seg opp i elva gjennom Vinje i månedsskiftet februar/

mars 2007 etter mildvær og mye nedbør. - En fem meter høy og en kilometer lang isfront bygde seg opp i Vinjeåe og 40 dekar med dyrka mark på min eiendom ble dekt med elveis og vann. Elva lå i veigrofta og holdt på å ta med seg deler av E 134 og Vinjebrua var også trua av isveggen, hevder Kvålen. Han mener Statkraft burde stoppet tappinga fra en del Telemarks-magasin i det ismassene begynte å vokse i elva.

Også grunneierne Alfred Kinar Apeland og Christian Skamarcken, som eier henholdsvis kraftregulerte Bordsvatnet og Songavatnet i Telemark, er svært bekymra over miljølempene endra tappemønster medfører. - Her er det pengene som rår, og miljøet kom-

mer i andre rekke, sier Apeland. - Vi vurderer en rettsak, men da må det være en bred allianse som går til sak. Det er håpløst å slåss mot Statkraft alene, mener Skamarcken.

Informasjonssjessjef Knut Fjerdingsstad i Statkraft ønsker ikke å kommentere den siste anmeldelsen til Kvålen før han har fått lest den. - Vi holder oss til reglene konsesjonene gir. Den lave vannstanden i flere vann og magasin 2006 skyldtes imidlertid, som mange vil huske, en ekstrem tørr og nedbørsfattig sommer, sier informasjonssjessjefen i Statkraft.

LARS KRISTIAN STEEN
lars.steen@nabo.no

- Har små virkninger for miljøet

Ifølge NVE-direktør Rune Flatby vil effektkjøring i regulerte vassdrag i mange tilfeller ha små virkninger for miljøet.

Både private grunneiere og ordførere i Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK) hevder økt effektkjøring fører til kritisk lav sommervannstand, mer erosjon, utvasking og utrasing i strandsoner og elveleier.

Direktør i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Rune Flatby, viser på sin side til

at det de siste årene er gjennomført en rekke undersøkelser for å avklare virkningene av effektkjøring.

- I mange tilfeller vil effektkjøring ha små virkninger, særlig der det er inntak og utløp i store vann eller magasin, hevder Flatby.

- Andre steder kan virkningene være større, for eksempel steder med store variasjoner i vannstand og der kraftverkene har utløp til elvestrekninger med fiskeinteresser, legger han til.

- Må kraftprodusenten søke

om tillatelse for å endre kjøremønster?

- I hvilken grad effektkjøring krever egen tillatelse vurderes i hvert enkelt tilfelle i forhold til gjeldende konsesjon og virkningene på stedet, opplyser Flatby. Han framholder at NVE fører tilsyn med regulantene og vurderer om kraftverkene drives i tråd med gjeldende konsesjoner. - Brudd på vilkårene følges opp med reaksjoner som blant annet anmeldelse til Økokrim, opplyser Flatby.